

DAGSINS MEINING

Vinnureformur og løgmansvitjanir

Japanski sendiharrin í Danmark vitjar hesa vikuna í Føroyum, og hevur hann millum annað hitta løgmann, fiski-málaráðharran og umboð fyri vinnulívið. Ein slík vitjan hevur nógv at týða fyri Føroyar, ið er púra avhengugt av sambandinum við útheimin.

Í tí farna hava føroyingar ikki altíð verið so fullir í hugflog, tá tað kemur til sambandið við útheimin. Vit stara okkum mangan blind uppá Danmark, tá tað kemur til handilssambond og ikki minst infrastruktur, og harnæst hyggja vit at ES. Partur av hesum skyldast ein hugburð, har man undirbrotliga leggir seg skerflatan og gevur ríkis-felagsskapinum skyldina fyri egjó vantandi hugflog, og vantandi initiativ til eitt nú dupultskattasáttmálar við, ideelt sæð, øll verðsins lond.

Tað er sjálvandi nærliggjandi at hyggja at ES, eftirsum tað er tann stóri marknaðurin, ið liggur næst okkum. Tó tykist tað, sum vit hava lagt ov nógv av okkara eggum í eina kurv. Tað gevur at bita, tá til dómis protektionistisku ES reglarnar fyri dumping verða nýttar imóti okkum. Ein ES framleiðari kann uttan nakran kostnað ella avleiðing, seta fram dumpingákærur móti útlendskum framleiðarum, ið fáa ein meirkostnað, óansæð útfallið av hesum ákærum. Hesar reglar, kombineraðar við einari føroyskari alivinnu á knøum, finga fólk í føroyskari vinnu og í føroyskum politikki í ramasta álvara at skjóta upp, at Føroya Lands-stýri skuldi svíkja øll prinsipp og argumentera fyri ES importkvotum. Hetta er eitt gott dømi um, hvussu desperat vit verða, um ES marknaðurin knappliga ikki er til vildar.

Tí er altumráðandi at spreidda okkum út yvir fleiri markn-aðir og ikki bara loypa har garðurin í verandi stund tykist lægstur.

Føroyingar útflyta longu nú fitt av sílum til Japan, og hava vit ígjøgnum nógv ár havt samband við japanesarar. Fyri meir enn 20 árum síðani vóru stórar føroyskar delegatión-ir í Japan. Hesir túrar vóru m.a. fyriskipaðir av Tórmoði Dahl sála, og fekk millum annað føroysk skelja- og rækju-vinna fitt av íblástri harifrá. Nýggir tankar er ikki júst ein yvirskotsvøra í føroyskari fiskivinnu, har reiðarar við ókeypis almennum frammihjáðrættindum, uttan atlit til somu skattgjalдар, ið lata hesi frammihjáðrættindi, vilja sleppa at verða púra frittstillaðir í sølulíðnum, meðan teir berjast við hond og fót móti friari kapping, tá tað kemur til at sleppa framat. Nýggir vindar mugu blæsa yvir for-øyska vinnu, og er tað her, at tað almenna eigur at hjálpa við at knýta bond so vitt sum møguligt.

Løgmaður eigur at verða nýttur, sum ministar aðra-staðni, og eigur at leiða eina vinnudelegation til Japans og seinni onnur lond, við tí endamáli at knýta handilssam-bond, ið minka um avhengigheitina á einstakar marknaðir, og at útvega føroyingum know-how innan fiskivinnu og sjálvandi eisini aðra vinnu. Eitt slíkt tiltak eigur at knýtaast saman við einum vinnureformi í Føroyum, soleiðis at kapping verður um alla rávøruatgongd, tí ikki nyttar at hava høvdið fult av góðum hugskotum úr Japan og aðra-staðni, um man hevur eina kongsbóndaskipan á sjónum, har veiðurættindi vera latin nøkrum fámum, ið so kunnu hava tey óavmarkað uttan kapping frá ungum dugnaligum kreftum. Og latið okkum so eisini ansa eftir, at vit ikki detta í somu grøv, tá vit vónandi fara í gongd við eina oljuvinnu.

Sosialurin

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eiríkur Lindenskov
eirikur@sosialurin.fo
Figgjarleiðari: Tóki Hojgaard
toki@sosialurin.fo
Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Jonhard Hammer jonhard@sosialurin.fo
Teresa Jensen teresa@sosialurin.fo
Hjórdis Gregersen hjordis@sosialurin.fo

VIÐMERKINGAR

Læraraskúlin ein handilsskúli?

Kári Leivsson

Mær kunnugt eigur Føroya Læraraskúli at vera odda-fiskur í málvernd og hava eina yvirorðnaða yrkisliga ábyrgd fyri móðurmálsfrá-læruni í landinum. Vit eiga tí at kunna vænta av hesum stovni, at hann vandar sær serstakliga um sína mál-nýtslu og stuðlar bæði mál-frøðiliga og orðafatanar samleika barnanna.

Ein sera margháltlig lýs-

ing var frá hesum stovni í Sosialinum leygardagin 9. oktober.

Móðurmálslærarar skúl-ans áttu at tikið hesa lýsing, hennara orðaval og setn-ingsbygging sum skyldu-námsevni. Ikki skal eg gjøgnumganga lýsingina - tað kunnu tit sjálvir gera, men bert nevna greflig dømi.

Har er lýst við undirvis-ing í hvussu "pedagogur fatar og handlar...."

Eisini um "hvørja mein-

ing børnini leggja í handl-ingarnar"

Sig mær - skulu børnini læra at fara til handils ella hvat? Sjálvur veit eg ikki hvørja "meining eg skal leggja í handlingar", so kanska átti eg sjálvur vaks-in at farið aftur í barnagarð.

"Álvaratos - um lærara-skúlin skal halda ráðstevnu um danska uppalingar-mentan, við donskum peda-gogmáli, hví so ikki heldur skriva danskt, enn at skapa eitt hálvbrotið yrkismál

beinleiðis yvirflutt, bæði viðvíkjandi orðavali og setningabygging?"

Og hví ikki nevna skeiðið "uppalingarmentan í Dan-mark" heldur enn bert at vænta at vit skulu svølga alt rátt, sum algilda frøði?

Vinnulig útleigan

Eitt annað, sum var frammi á fundinum, var møguleik-in hjá fólki at leiga út á vinnuligum grundarlagi. Sum er hava fólk ikki møguleika til at leiga eitt nú kjallaran út, og so at rokna hesa útleigan sum vinnuveg. Reglurnar í dag eru soleiðis, at eini hús mugu hava minst 10 leigu-íbúðir, áðrenn eiginar fær somu sømdir viðvíkjandi skatti og avskrivningum sum allar aðrar vinnur fáa. Um hetta var broytt, soleiðis at einhvør útleigan varð rokn-að sum vinnulig, har útleig-arin hevur roknskapar-skyldu og fær rætt at av-skriva bygningin, hevði tað merkt betri lønsemi fyri útleigaran og sum fylgja av tí lægri leiguprísir. Haraft-urat ber til at hugsa sær, at tað í nógv minni mun enn í dag fór at loysa seg at lata vera við at geva leiguinn-tøkur upp í skatt. Eisini

varð umrátt á fundinum, at tað átti at borið til hjá eldri fólkium at leiga út partar av husum teirra skattafrítt.

Leigulógin má dagforast

Eitt triðja sum fundurin legði stóran dent á, var tørvurin á eini dagfördari og herdari lóggávu á leigu-økinum. Sum er inniheldur leigulógin ongar bindandi ásetingar, sum kunnu nýt-ast til at tryggja eitt nú ein ávisan standard á íbúðum, sum vera leigaðar út. Hetta eigur at vera broytt soleiðis, at leigulógin verður ein brúkaraverja, sum setir nøkur minstukrøv til tað sum verður leigað út og sum ásetir treytir fyri eitt nú uppsøgn av leigumáli og ásetan av leiguprísi.

Álit og førleiki

Jógvan Arge
valevni tjóðveldisflokssins til býráðsvalið



VAL04

Vit vita tað øll, at Tórshavnar Kommuna er ikki nóg væl fyri umsitingarliga og politiskt. Nógv merkja tað eisini á sínum egna kroppi, og tí er so lítið álit á kommununa.

Hon er í heilum í and-glettinum fyri skeiva og óvínarliga framferð mót-vegis borgarunum. Vant-andi førleiki er rótin til tær hvössu atfinningarnar og herðu átalurnar, sum kommunan hevur fingið seinastu árini.

Tað sker í eyguni, at kommunan til dómis bert hevur ein lögfrøðing, sum er settur í ein krók at varða av skattamálum. Onki starvsfólk við lögfrøðilig-

råd. Hetta kann vera gott í summum førum, men bött ikki um hugburðin og før-leikan innanveggja hjá kommununi.

Ein máti at byggja upp aftur álitið millum komm-ununa og borgarnar er at styrkja býarins politisku leiðslu og leggja dent á at menna førleikan í sjálvari umsitingini. Tann ófull-figgjaða samansetingin í dag er óivað ein grund til, at opinleiki og gjøgnum-skygni vanta í kommununi.

Tað skelkaði meg djúpt fyrst í valskeiðnum, at sjálvt skráin fyri býráðs-fundirnar ikki varð al-mannakunngejord. Tær við-gerðirnar, sum skuldu vera almennar, vórðu tagdar

burtur. Tað hevur eydnast okkum í andstøðuni at bota eitt sindur um hetta, men

Á tann deiliga Havn – Tórshavnar Havn??

Tummas í Garði
Býráðsvalevni fyri Fólkaplokkin



VAL04

vekjandi, tí innaru økini eru annars tey ið vit borgarar brúka dagliga, ímeðan ytra havnalagið er stongt fyri ørindaleys!

Eg vil royna at fáa fokus uppá eitt av innaru økjum-um: Vestaru Vág - Undir Bakka -Vágsbotn, fram við Skálatró og undir Müllers Pakkhúsið.

Hesi øki eru uppløgð

rekreativ øki, sum havnar-borgarar, handilsvinnan og gestir kunnu fáa enn meira gleði burturúr. Býráðssamgongan hevur í seinasta skeiði brúkt orku og pening at fáa kloakkina leidda burtur úr Vágsbotni, og ætlar at halda fram heilt út undir Müllers Pakkhús.

Stóra tøkk og rós fyri tað: Vágsbotnur er longu nú vorðin nógv reinari.

Nú Kommunan, meira ella minni frívilja hevur yvirtikið sluppina West-ward Ho, og hartil stásiliga setta í stand, er tað ein finur møguleiki at fáa økið úr Vágsbotni út undir Bakka Havn – eisini tá talan er um Tórshavnar Havn!!

Arbeitt eigur at vera fyri at seglriggaðu skipini Norðlýsið og Westward Ho kunnu fáa fóst briggjupláss

her saman við Thorshavn.

Hetta hevði skapa eitt sera gott umhvørvi úti undir Bryggjubakka til gleði fyri smábátaeigararnar, mat-stovur, evt tónleikalív og alt handilslívið í miðbýnum annars. Øki út undir Müll-ers Pakkhús eigur eisini at verða betra, og alt økið kann koma enn meira til brúks, bryggjuplássini verða betur, og alt økið gerst enn meira áhugavert fyri bæði bátaeigararnar, mentunargestir og handils-viðskiftafólk.

Tá kunnu vit øll av hjarta taka enn meira undir við skaldinum: Á tann deiliga Havn – eisini tá talan er um Tórshavnar Havn!!

Kvøldskúlarnir

Maud Wang Hansen
Námsfrøðingur



VAL04

Gíslatøka, rættar ikki uppá okkara plasingar á ST-listanum, har vit frammanundan eru sam-anborin við Uganda og Kenya, tá tað snýr seg um samfelagsviður-skift-ini hjá fólki ið bera brek.

Nú er tjakið um kvøld-skúlavirksemi fyri menningartarnað ella um serundirvísingina hjá Tórshavnar kvøld- og ungdomsskúla blívið eitt heitt evni.

Eg havi hildið mær og býða til onkur annar fór at gera vart við seg og sína hugsan um hetta málið.

Eftir at hava ásannað, at fólk í bera brek bert eru landsborgarar og ikki kommunalborgarar, siti eg eftur við einum beiskum smakki í mun-ninum.

Vit siga at Tórshavnar kommunu er fyri allar borgarar ið her búgva, men vit siggja at tað er ikki so. Munur verur gjordur á um tí ert full-føur ella ikki.

Hesin bólkur av fólki, sum dagliga passar seg sjálvan og ikki er til ampa fyri nakran í okk-ara samfelag, kanska tvørturímóti, sum er við til at vaksa um menn-iskjansligu virðini í nær-umhvørvinum har tey búgva, arbeiða og ferð-ast til dagligt, skal nú aftur óskiljandi vera vitni til at pláss ikki er fyri teimum.

Hvørt serundirvísing er ein landsuppgáva ella kommunaluppgáva, munandi og jaliga sam-veru við líkastillaðum á kvøldskúlanum. Ein keta er ongantið sterkari enn tað veikasta liðið. Og ein skipan sum tekur menningartarnaði og onnur sum bera brek gíslar í einum polit-iskum peningastríði, er ein veik skipan.

Tí tey tora ikki, tey eru ikki von við at brúka miðlarnar til at vísa á

degnum hjá svimjihøllini í 2007, í minsta lagi eru komin væl áleiðis, tá um-ræður at útbyggja svimji-møguleikarnir í kommun-uni.

Fert tú inn á mína heima-síðu, sær tú, at eg eri ó-troyttilig, tá ið tað snýr seg um at berjast fyri mínum hjartamálum. Leitar tú eftir barnaansing, finnur tú ikki ferri enn 72 greinar. Hetta mál er nú um at verða loyst.

skeivleikar í teirra dagl-igdeggi, tey liva bara við teimum eins og tey liva við sínum brekum uttan at rópa upp.

Tey vera ikki vird sum aðrir borgarar í Tórshavnar kommunu og tí vita tey ikki hvønn tey skulu fara til.

Hvørja ferð námsfrøð-ingar standa framm fyri tey menningartarnaðu fyri at kæra teirra neyð, hoyra vit, at tey hava so nógv at ganga til og tey ferðast altíð og tey siggja altíð glað út.

Hetta eru tómir flosk-lar og er bert eitt útrýkk fyri manglandi innlit í dagligdagin hjá teimum sum bera brek.

Hevur nakar miðli sett seg í samband við tey sum eru rakt av hesum skeringum? Mær vit-andi, nei!

Á temadegi í Norður-landahúsinum var haft frammi, at vit gera órætt tá vit tosa um tey "veiku" í samfelagnum. Og tað er púra satt, fólk ið bera brek eru ikki veik í sær sjálvum, men tey vera gjørd veik tá møguleikarnir fyri at vera virkin vera tiknir frá teimum. Í hesum fòrum móguleikarnir til at hava eina læruríka, mennandi og jaliga sam-veru við líkastillaðum á kvøldskúlanum.

Ein keta er ongantið sterkari enn tað veikasta liðið. Og ein skipan sum tekur menningartarnaði og onnur sum bera brek gíslar í einum polit-iskum peningastríði, er ein veik skipan.



VAL04

og heilsumennandi tilboð, til hvønn tann einasta borg-ara í kommununi. Tá um fólkaheilsuna ræður, er svimjing eitt tað besta til-boði, ella krevur at ein motir til ásettar tíðir. Eitt sera gott

Bláið verður prentað

mánadag-friggjadag klokkan 14⁰⁰